

Autisme og angst

I denne praksisfortælling hører du om balancegangen mellem udvikling og overbelastning i arbejdet med Johanne, der har autisme og angst. Her er handlemod og tæt forældresamarbejde afgørende for, at Johanne føler sig tryk til at udvide sine kompetencer i skolen.

I de supplerende materialer kan du finde inspiration til at arbejde med bl.a. forberedelse af og energiforvaltning hos eleverne og til det udvidede forældresamarbejde, som arbejdet omkring børn og unge i mistrivsel ofte kalder på.

Balancegang mellem udvikling og overbelastning

Jeg var lærer på en mindre skole, hvor rummelighed og forståelse for forskelligheder er en af vores grundværdier. Derfor havde vi også en lidt højere andel af elever med udfordringer som autisme og angst, og vi stod ofte i situationer, hvor vi skulle beslutte, om det var bedst at aflaste eller presse kærligt på en elev.

Knudepunkt

Det er onsdag. Min hånd hviler let på håndtaget ind til 10. klasse. Normalt træder jeg ind med fuld energi og sænkede parader, men i dag tøver jeg. Jeg føler mig usikker i min tolkning af elevernes ressourcer og signaler. Min tro på min egen faglighed og evne til at navigere i komplicerede sociale problemstillinger vakler lidt. For en mor til en af pigerne, Johanne, har sendt mig en mail, som jeg oplever som belærende og med en tydelig irettesættelse af mine dispositioner og forventninger til pigen.

Jeg er kontaktlærer for Johanne. Min oplevelse er, at vi kender hinanden godt, og at vi har en god og tillidsfuld kontakt. Johanne er fagligt skarp, men udfordret i det sociale. Hendes skoleår er præget af meget fravær, en angstproblematik og flere perioder med tristhed.

Udviklingszonen

Vi har i disse dage projektuge på skolen, hvor vi arbejder med et emne, som Johanne er optaget af. Jeg har sammensat en gruppe med Johanne og et par piger, der er rummelige og tydelige, og som Johanne arbejder godt sammen med. Gruppen har arbejdet ihærdigt frem mod fremlæggelsen, og Johanne virker tilpas. Johanne og jeg har aftalt, at hun skal fremlægge sammen med gruppen foran klassen. Johanne har tidligere nævnt, at hun gerne vil blive bedre til at fremlægge, mens hun går på skolen, da hun gerne vil på gymnasiet. I fællesskab har vi lavet en tydelig plan for, hvad hendes andel skal være, så det ikke bliver for svært.

Vi brugte hendes erfaringer fra prøverne i 9. klasse, hvor Johanne klart udvidede sine grænser for, hvad hun kunne, og som gav hende en stor stolthed og en tro på egne evner. Alt i alt vurderer jeg, at det er en passende og meningsfuld udfordring, som Johanne kan klare, og som samtidig vil bringe hende lidt ud af hendes tryghedszone.

Dagen før fremlæggelsen får jeg så den omtalte mail fra Johannes mor. Tonen er venlig, men moren mener, at jeg har misfortolket Johanne, som på ingen måde kan fremlægge. Moren har indsat et klip fra et afsnit på en hjemmeside om maskering hos unge med autisme. Alt sammen noget, jeg er helt enig i og har sat mig grundigt ind i. Jeg ved godt, at det kan få konsekvenser, hvis man kommer til at presse en elev med autisme og angst for meget.

Men det kan også føre til eksempelvis øget mistrivsel og usikkerhed, hvis eleven ikke bliver tilbudt passende udviklingsmuligheder. I Johannes tilfælde vurderede jeg, at det var nødvendigt og trygt at lade hende deltage i fremlæggelsen.

Et fælles udgangspunkt

I stedet for at trykke dørhåndtaget i bund, går jeg tilbage til lærerværelset for at vende mine tanker med en kollega, som har forberedelsestid. Jeg kommer hurtigt tilbage til klassen, imens jeg forsøger at samle tankerne, som snakken med min kollega satte i gang. Efterfølgende står det klart for mig, at jeg må ringe til Johannes mor. Min stemme er lidt usikker, da hun besvarer opkaldet. Jeg begynder dialogen med at spørge ind til hendes viden og bekymring, så vi har et fælles udgangspunkt, og så jeg forstår hendes perspektiv. Vi aftaler et møde senere samme dag, hvor Johanne også skal deltage. Målet er i fællesskab at finde en fremlæggelsesform, der kan give Johanne en god oplevelse og erfaring, som hun kan tage med sig videre. Vi har i et ellers gnidningsfrit samarbejde undervurderet vigtigheden af en løbende dialog om mål og forventninger – en dialog, der skal dokumenteres og engagere alle tre parter i samarbejdet: Johanne, mor og lærer. Dialogen skal synliggøre Johannes udviklingskompetencer og give hende den bedste ramme for at udvide sine kompetencer i et trygt miljø.

Handlemuligheder

Sammen lægger vi en plan A, B og C for fremlæggelsen. Det handler ikke om, hvorvidt Johanne skal være med, men om hvordan hun skal være med i fremlæggelsen. Efter plan A skal Johanne som aftalt gennemføre fremlæggelsen sammen med de andre piger, men klassen må ikke stille direkte spørgsmål til hende. Ifølge plan B er Johanne med under fremlæggelsen via et 'indtalt Power-Point-show', som hun har optaget på forhånd, så hun ikke behøver at sige noget under fremlæggelsen. Plan C bliver, at Johanne har nedskrevet det, hun gerne vil sige under fremlæggelsen, men hvis hun ikke kan få det sagt, så kan Celine fra gruppen præsentere Johannes del, herunder fortælle, at det er Johanne, der har lavet det. Johanne får fuld medbestemmelse over, hvorvidt hun kan gennemføre plan A, B eller C på dagen. Der er ingen, der skal forsøge at overtale hende eller forvente, at hun skal gøre det ene eller andet.

Den tydelige og trygge kontekst

Jeg kan se, hvor meget det betyder for Johanne, at vi har en fælles plan, som hun selv og hendes mor tror på og bakker op om. Ingen af os ved, hvordan det kommer til at gå på dagen for fremlæggelsen, men det vigtigste er, at Johanne får muligheden for at udvikle nye færdigheder i sit eget tempo. Jeg stoler stadig på min vurdering af, at Johanne kan klare fremlæggelsen, men jeg havde undervurderet forberedelsesarbejdet og vigtigheden i at inddrage Johannes forældre, så de med ro i maven kan støtte op om deres datters udvikling. Når der opstår modstand hos forældre, tror jeg, at det ofte skyldes, at vi har glemt, hvor vigtigt det udvidede forældresamarbejde er. For børn og unge med autisme og angst har ekstra stort behov for at kunne læne sig trygt ind i støtten og tilliden fra deres forældre, så de kan udvide deres kompetencer også uden for hjemmet.

Praksisfortællingen er fiktiv, men inspireret af erfaringer fra forskellige situationer. Fortællingerne indeholder ikke personhenførbare oplysninger

